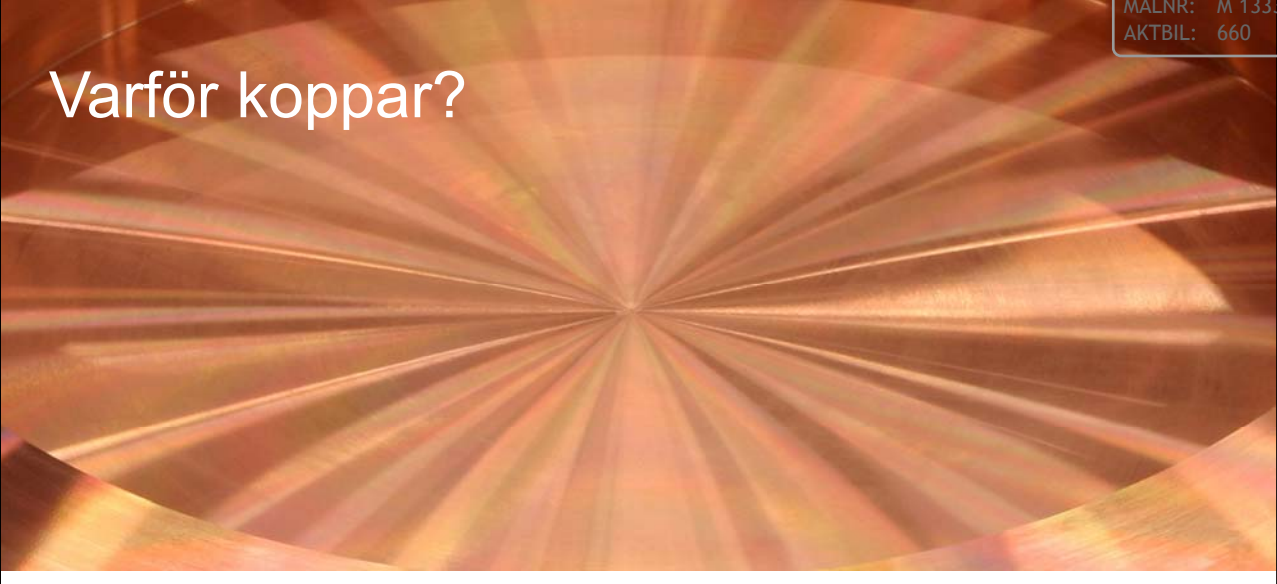

Mål nr M 1333-11	KBS-3-SYSTEMET	CLAB – CLINK	KÄRNBRÄNSLEFÖRVARET	2017-09-11	NACKA TINGSRÄTT Avdelning 4 SKB
Bakgrund och uppdrag	Metodval	Platsval	Säkerhet efter förslutning	MKB och samråd	INKOM: 2017-09-11 MÅLNR: M 1333-11 AKTBIL: 660

Varför koppar?

Mål nr M 1333-11	KBS-3-SYSTEMET	CLAB – CLINK	KÄRNBRÄNSLEFÖRVARET	2017-09-11	2	SKB
Bakgrund och uppdrag	Metodval	Platsval	Säkerhet efter förslutning	MKB och samråd		

Val av kapselmateriel – tidiga studier

Principerna för val av kapselmateriel diskuterades redan i KBS-2, 1980

- Utgångspunkten är att kapslarna måste hålla både kemiskt (motstånd mot korrosion) och mot mekaniska laster, och gå att tillverka
- Bäst kemisk motståndskraft har de ädlaste metallerna
  - I ordningen: guld, platina, silver, kvicksilver, koppar etc
  - Guld, platina och silver: högt pris, och är åtråvärda material
  - Koppar är det ädlaste av de vanliga konstruktionsmaterialen
  - Keramiskt material bedömdes också vara tänkbart

Forsknings- och utvecklingsprogram 1986

- Beskrivning av olika tänkbara kapselmateriel (mer eller mindre ädla metaller, passiva metaller och legeringar, korroderande ämnen, icke-metalliska material som keramer)
- Studier av koppar skulle fortsätta men även studier på alternativa kapselmateriel

PASS (Project on Alternative Systems Study, TR-93-04)

- Olika koncept för kapslar undersöktes: kopparkapsel (pressad vid högt tryck resp. med blyfyllning), kapsel av stål och kapsel av titan

Alternativa kapselmaterier – slutsatser

- En kapsel av aluminiumoxid (keramiskt material) tillverkades
  - Tillverkningen genom pressning med högt tryck gav ett material med restspänningar och som på längre sikt kunde spricka
  - Alltså svårt att uppfylla alla kraven på en gång
  - Konceptet övergavs
- Andra metaller är möjliga i andra miljöer, eller om man ställer lägre krav på livslängd
  - Rostfritt stål: risk för olika former av lokal korrosion, kan dock fungera med betongbuffert
  - Nickellegeringar: svårt att bedöma risk för lokal korrosion
  - Titanlegeringar: svårt att bedöma risk för lokal korrosion, risk för vätgasutvecklande korrosion
  - Kolstål: förutsägbara korrosionsegenskaper, men sannolikt för kort livstid (<10.000 år); kan dock fungera för förglasat avfall eller i sedimentära bergarter
- Studier gjorda av avfallsorganisationer i andra länder kommer till liknande slutsatser, t ex när den brittiska kärnavfallsorganisationen NDA RWMO utvärderade olika material för kapslar (Corr. Eng. Sci. Tech. 46, 82-90, 2011)

SKB:s val av material till kapseln

Koppar har valts till ytterhöljet

- Kemiskt stabilt, korrosionen i form av "allmän korrosion" (jämnt utspridd) – lättare att förutsäga än metaller som utsätts för lokal korrosion
- Koppar med låg syrehalt (Cu-OFP) har valts för att den är motståndskraftig mot väteförspredning
- Lämpliga mekaniska egenskaper för ytterhöljet
- Går att tillverka
- Rimliga kostnader

Gjutjärn har valts till insatsen

- Kan ta upp de mekaniska lasterna
- Går att tillverka